

**Likumprojekta „Grozījums likumā „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)**

<b>Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums</b>	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks (500 zīmes bez atstarpēm)	Likumprojekta „Grozījums likumā „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”” (turpmāk – Likumprojekts) mērķis ir nodrošināt preses un citu masu informācijas (plašsaziņas) līdzekļu darbību atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, kā arī atturēt personas no pārkāpumu izdarīšanas preses un citu masu informācijas (plašsaziņas) līdzekļu jomā. Likumprojekts paredz administratīvos pārkāpumus un sodus par tiem, kā arī kompetenci sodu piemērošanā. Likumprojekts stāsies spēkā vienlaikus ar Administratīvās atbildības likumu 2020.gada 1.janvārī.

<b>I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība</b>	
1. Pamatojums	Likumprojekts izstrādāts, pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 22.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr.24 26.§) „Informatīvais ziņojums „Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēma”” 3.punktu un Ministru kabineta 2018.gada 18.decembra sēdes protokollēmuma (prot. Nr.60 98.§) „Informatīvais ziņojums „Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēmas īstenošana”” 3.punktu.
2. Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	Atbilstoši informatīvā ziņojuma „Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēma” 1.pielikuma 330. – 335.punktam, ja tiek atzīts par pamatotu, likumā „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” (turpmāk – Likums) būtu pārņemami seši no Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā (turpmāk – Kodekss) ietvertajiem pantiem, un konkrēti: 1) 201. <sup>2</sup> pants. Masu informācijas līdzekļu brīvības principa pārkāpšana;

- 2) 201.<sup>5</sup> pants. Masu informācijas līdzekļu darbības noteikumu pārkāpšana;
- 3) 201.<sup>6</sup> pants. Izlaidumdatu nepublicēšana un obligāto eksemplāru nenosūtīšana;
- 4) 201.<sup>7</sup> pants. Tiesas noteiktā nepatieso ziņu atsaukuma termiņa neievērošana;
- 5) 201.<sup>8</sup> pants. Informācijas avota noslēpuma izpaušana;
- 6) 201.<sup>9</sup> pants. Žurnālista pienākumu izpildes traucēšana.

Izvērtējot nodarījumu bīstamību, sekas, aktualitāti un attiecināmību uz publiski tiesiskajām attiecībām, kā arī sabiedrisko kaitīgumu, divus no Kodeksā noteiktajiem administratīvo pārkāpumu sastāviem ir jāpārņem ar Likumprojektu, un konkrēti:

- 1) 201.<sup>8</sup> pants. Informācijas avota noslēpuma izpaušana;
- 2) 201.<sup>9</sup> pants. Žurnālista pienākumu izpildes traucēšana.

Savukārt viens no Kodeksā noteiktajiem administratīvo pārkāpumu sastāviem ir jāpārņem Obligāto eksemplāru likumā, proti, Kodeksa 201.<sup>6</sup> panta otrā daļa. Normatīvajos aktos noteikto poligrāfisko un citu publiski izplatāmo izdevumu obligāto eksemplāru nenosūtīšana, kā arī noteiktās nosūtīšanas kārtības pārkāpumi.

Atbilstoši Kodeksa 213.pantā noteiktajam, pārkāpumu lietas par Kodeksa 201.<sup>2</sup> – 201.<sup>9</sup> pantā noteiktajiem administratīvo pārkāpumu sastāviem izskata un sodus par attiecīgajiem administratīvajiem pārkāpumiem piemēro rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši. Likumprojektā (Likuma 29.<sup>3</sup> pants) noteikts, ka administratīvā pārkāpuma procesu par informācijas avota noslēpuma izpaušanu (Likuma 29.<sup>1</sup> pants) un žurnālista pienākumu izpildes traucēšanu (Likuma 29.<sup>2</sup> pants) veic Valsts policija, kas šobrīd par minētajiem

pārkāpumiem (izņemot Kodeksa 201.<sup>6</sup> panta otrajā daļā paredzēto pārkāpumu) sastāda administratīvo pārkāpumu protokolus.

Kodeksa 201.<sup>2</sup>, 201.<sup>5</sup>, 201.<sup>6</sup>, 201.<sup>7</sup>, 201.<sup>8</sup> un 201.<sup>9</sup> pantā noteikto administratīvo pārkāpumu sastāvu aktualitāte analizēta, izvērtējot arī statistikas informāciju par konstatētajiem administratīvajiem pārkāpumiem 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. un 2015.gadā. Kopumā kopš 2010.gada konstatēti trīs administratīvie pārkāpumi, par kuriem personas sauktas pie administratīvās atbildības.

Kodeksa 201.<sup>2</sup> pantā, 201.<sup>5</sup> panta pirmajā daļā un 201.<sup>6</sup> panta pirmajā daļā paredzētie administratīvo pārkāpumu sastāvi neatbilst mūsdienīgam mediju tiesiskajam regulējumam mediju konverģences apstākļos. Ar mediju konverģenci saprot ar tehnoloģiju attīstību saistītu procesu, kā rezultātā tiek ietekmēta mediju industrija, redakciju struktūra, satura žanri un žurnālistikas pieejas. Ar jēdzienu mediju konverģence visbiežāk apzīmē vēsturiski vecāku un jaunāku mediju saplūšanu, kas tiek nodrošināta ar tehnoloģiju palīdzību.

Kodeksa 201.<sup>2</sup> panta pirmā daļa zaudējusi savu aktualitāti, ņemot vērā mediju konverģences tendences, tai skaitā elektronisko plašsaziņas līdzekļu un interneta mediju attīstības tendences. Šāda pārkāpuma gadījumā pie mediju konverģences apstākļiem nav konstatējama ievērojama pārkāpuma bīstamība un sabiedriskais kaitīgums, jo tiražēšanas pasūtījumu neizpilde politisku iemeslu dēļ būtiski neietekmētu sabiedrības iespējas saņemt vispusīgu informāciju. Arī attiecībā uz Kodeksa 201.<sup>2</sup> panta otro daļu jāsecina, ka mediju konverģences apstākļi, kas pieļauj dažādus tehnoloģiskos risinājumus Kodeksa 201.<sup>2</sup> panta otrajā daļā noteikto programmu izplatīšanai, nodarījumu liedz uzskatīt par aktuālu. Mediju

konverģences un dažādo mediju kanālu pieejamība būtiski mazinājusi arī pārkāpuma sabiedrisko kaitīgumu, jo nodarījuma gadījumā sabiedrībai ir iespējas saņemt plašu informācijas loku, izmantojot citus saziņas un mediju (plašsaziņas līdzekļu) kanālus.

Par Kodeksa 201.<sup>5</sup> panta pirmās daļas pārkāpumiem kopš 2010.gada sastādīts viens administratīvā pārkāpuma protokols. Masu informācijas līdzekļu reģistrācijas kārtība ir noteikta Likumā. Ņemot vērā mūsdienu mediju attīstības tendences un mediju konverģences ietekmi uz mediju jomu kopumā, secināms, ka daļai no sabiedrību informējošiem plašsaziņas līdzekļiem nav obligāti jāveic masu informācijas līdzekļa reģistrācija. Tādējādi Kodeksa 201.<sup>5</sup> panta pirmajā daļā paredzētais administratīvais pārkāpums ir zaudējis aktualitāti. Masu informācijas līdzekļa statusa iegūšana ir vērsta uz šāda līdzekļa papildus ieguvumu nodrošināšanu, tādējādi tās veikšanai piespiedu izpildes mehānisms nav aktuāls. Tāpat nevar konstatēt nodarījuma bīstamību un sabiedrisko kaitīgumu, jo mediju konverģences apstākļos informācijas pieejamība neaprobežojas tikvien vai galvenokārt ar Latvijā izveidotiem masu informācijas līdzekļiem.

Par Kodeksa 201.<sup>6</sup> panta pirmās daļas pārkāpumiem kopš 2010.gada personas nav sauktas pie administratīvās atbildības. Pienākums izvietot izlaidumdatumus preses izdevumos noteikts Likuma 18.pantā. Izlaidumdatu publicēšanas pienākums attiecināts uz preses izdevumiem. Ņemot vērā, ka pienākums izvietot izlaidumdatumus attiecināts tikai uz konkrētu masu saziņas līdzekļu veidu – preses izdevumiem, mediju konverģences apstākļos Kodeksa 201.<sup>6</sup> panta pirmās daļas administratīvā pārkāpuma sastāvu attiecībā uz preses izdevumiem nevar uzskatīt par aktuālu un samērīgu. Tāpat, ievērojot mediju konverģences

ceļā notiekošās izmaiņas mediju patēriņa paradumos, nevar uzskatīt, ka izlaidumdatu neizvietošanas sekas preses izdevumā ir būtiskas, tamdēļ administratīvās atbildības saglabāšana par izlaidumdatu neizvietošanu preses izdevumā nav uzskatāma par aktuālu.

Par Kodeksa 201.<sup>7</sup> panta pārkāpumiem kopš 2010.gada nav sastādīts neviens administratīvā pārkāpuma protokols, turklāt Kodeksa 201.<sup>7</sup> panta ietvaros administratīvo sodu var piemērot arī par tiesas sprieduma laicīgu neizpildīšanu, kas neatbilst normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, kādā būtu jānodrošina tiesas spriedumu izpilde. Gadījumā, ja tiesa civillietā taisītu spriedumu, kurā secināts, ka masu informācijas līdzeklī izplatītas nepatiesas ziņas, bet nav veikta šo ziņu atsauksana spriedumā noteiktajā kārtībā, sprieduma izpildei izmantojami civilprocesuāli instrumenti, nevis nosakāma administratīvā atbildība. Tādējādi Kodeksa 201.<sup>7</sup> pantā paredzētā administratīvā atbildība nav pārņemama Likumā, jo nodarījums nav attiecināms uz publiski tiesiskajām attiecībām.

Lai gan pārskata periodā nav ierosinātas administratīvā pārkāpuma lietas par **Kodeksa 201.<sup>8</sup> pantā** paredzēto pārkāpumu, proti, par informācijas avota noslēpuma izpaušanu, tomēr tā saglabāšana ir aktuāla nodarījumu bīstamības, seku un sabiedriskā kaitīguma apsvērumu dēļ. Informācijas avota aizsardzību paredz Likuma 22.pants. Tādējādi informācijas avota aizsardzība ir ne tikai žurnālista tiesības, ko aizsargā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10.pants, bet arī pienākums. Žurnālistiem jāspēj garantēt informācijas avotu konfidencialitāti un anonimitāti, jo tikai tā iespējams nodrošināt mediju pieeju konfidencialai, bet sabiedrībai būtiskai informācijai (*ECT spriedums lietā "Martin and others v. France", Nr.30002/08,*

12.04.2012.). Žurnālistu avotu aizsardzība ir viens no pamatnosacījumiem preses brīvībai, jo bez šādas aizsardzības informācijas avoti var atturēties atbalstīt presi sabiedrības informēšanā par sabiedrībai nozīmīgiem jautājumiem (*ECT spriedums lietā "Goodwin v. The United Kingdom"*, Nr.17488/90, 27.03.1996.). Nodarījumam ir konstatējams sabiedriskais kaitīgums un nodarījuma sekas var ietekmēt sabiedrības pārstāvju vēlmi un iespējas sadarboties ar masu informācijas līdzekļiem informācijas atklāšanā. Par Kodeksa 201.<sup>8</sup> pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu paredzēts naudas sods līdz 350 *euro*. Ņemot vērā informācijas avota aizsardzības nozīmību demokrātiskā sabiedrībā, maksimālā naudas soda apmērs 350 *euro* uzskatāms par nesamērīgi mazu naudas sodu. Ņemot vērā pārkāpuma iespējamo kaitējumu un ietekmi uz sabiedrības vēlmi sadarboties ar masu informācijas līdzekļiem, maksimālais naudas sods būtu nosakāms 1 000 *euro* apmērā. Jāievēro, ka administratīvā soda piemērošanas gaitā administratīvo pārkāpumu izskatošajai amatpersonai ir iespējams izvērtēt konkrētā pārkāpuma bīstamību un piemērot administratīvo sodu atbilstoši soda apmēra noteikšanas kritērijiem. Administratīvā atbildība par Kodeksa 201.<sup>8</sup> panta pārkāpumu ir piemērojama tikai attiecībā uz juridiskām personām, ņemot vērā, ka saskaņā ar Likuma 2.panta otro daļu masu informācijas līdzekļi ir avīzes, žurnāli, biļeteni un citi periodiskie izdevumi (iznāk ne retāk kā reizi trīs mēnešos, vienreizējā tirāža pārsniedz 100 eksemplārus), kā arī elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, kinohronika, informācijas aģentūru paziņojumi, audiovizuāli ieraksti, kas paredzēti publiskai izplatīšanai. Masu informācijas līdzeklis savu statusu iegūst ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra valsts notāra lēmumu par ieraksta izdarīšanu (Likuma 9.pants) masu informācijas līdzekļu reģistrā. Kodeksa

201.<sup>8</sup> pants tiek pārņemts ar Likumprojektā paredzēto Likuma 29.<sup>1</sup> pantu.

Par **Kodeksa 201.<sup>9</sup> pantā** paredzēto pārkāpumu, proti, žurnālista pienākumu izpildes traucēšanu, ir sastādīti divi administratīvā pārkāpuma protokoli. Arī šī administratīvā pārkāpuma sastāva saglabāšana ir aktuāla nodarījuma bīstamības, seku un sabiedriskā kaitīguma apsvērumu dēļ. Likuma 24.pants nosaka žurnālistu tiesības vākt informāciju jebkādā ar likumu neaizliegtā veidā un no jebkura ar likumu neaizliegta informācijas avota. Žurnālisti, lai nodrošinātu savu tiesību ievērošanu, pēdējo gadu laikā vairākkārt ir atsaukušies uz Kodeksa 201.<sup>9</sup> panta iespējamām pārkāpumiem. Šī administratīvā pārkāpuma sastāva saglabāšana ir nepieciešama, jo ņemot vērā apdraudēto preses brīvības situāciju Latvijā un Eiropā, žurnālistu tiesību nodrošināšana ir izšķiroši svarīga kopējās vārda un izteiksmes brīvības nodrošināšanas kontekstā. Kodeksa 201.<sup>9</sup> pantā paredzētā pārkāpuma aizsargātās intereses ir žurnālista aizsardzība (tā pienākumu veikšanas laikā), kā arī netieši tiek aizsargātas sabiedrības intereses, nodrošinot tās tiesības uz informāciju, kuru, veicot savus darba pienākumus, nodrošina žurnālists. Ar Kodeksa 201.<sup>9</sup> pantā aizsargāto interešu aizstāvību nav iespējams tādā pašā apmērā nodrošināt ar citiem Kodeksa pantiem, piemēram, Kodeksa 167.pantu, kas nosaka administratīvo atbildību par sīko huligānismu. Kodeksa 167.pants aizsargā sabiedrības intereses uz netraucētu sabiedrisko mieru. Turpretim, pat neveicot huligānisku darbību, personām ir iespēja traucēt žurnālista pienākumu izpildi, tādā veidā liedzot žurnālistam pildīt savus profesionālos pienākumus, bet sabiedrībai netiešā veidā traucējot saņemt objektīvu un pilnvērtīgu informāciju. Par Kodeksa 201.<sup>9</sup> pantā noteikto administratīvo pārkāpumu tiek piemērots naudas sods līdz 140 *euro*. Ņemot vērā pārkāpuma

augsto sabiedrisko bīstamību un iespējamām pārkāpuma rezultātā radītām būtiskām kaitīgām sekām, naudas sods 140 *euro* apmērā ir uzskatāms par nesamērīgi mazu. Izvērtējot administratīvā pārkāpuma raksturu un tā iespējamo ietekmi uz sabiedrības tiesībām saņemt vispusīgu un objektīvu informāciju, naudas sods par žurnālista pienākumu izpildes traucēšanu vai pilnīgu liegšanu nosakāms līdz 1 000 *euro*. Šāds naudas soda apmērs mudinātu jebkuru personu atturēties no žurnālistu pienākumu izpildes traucēšanas vai pilnīgas ierobežošanas. Naudas soda sankcijas piemērošanas gadījumā tiesību piemērotājam, izvērtējot lietas faktiskos apstākļus, būtu iespējams izvērtēt žurnālista pienākumu traucēšanas raksturu (daļēja vai pilnīga žurnālista pienākumu izpildes ierobežošana) un nodarījuma ietekmi uz sabiedrības tiesībām saņemt vispusīgu un objektīvu informāciju, tādējādi nosakot pamatotu soda apmēru. Administratīvā atbildība par Kodeksa 201.<sup>9</sup> panta pārkāpumu ir piemērojama gan fiziskajām, gan juridiskajām personām, ņemot vērā, ka žurnālista darbu traucējošus apstākļus var radīt kā fiziska, tā arī juridiska persona. Kodeksa 201.<sup>9</sup> pants tiek pārņemts ar Likumprojektā paredzēto Likuma 29.<sup>2</sup> pantu.

Ņemot vērā Likuma struktūru, Likumprojekts paredz papildināt Likumu ar V<sup>1</sup> nodaļu „Administratīvā atbildība preses un citu masu informācijas līdzekļu jomā un kompetence sodu piemērošanā”, kurā būtu trīs jauni panti, kas ietver redakcionāli precizētus administratīvā pārkāpuma sastāvus, sodus un norādi uz kompetentajām iestādēm sodu piemērošanā, un konkrēti:

- 1) 29.<sup>1</sup> pants. Informācijas avota noslēpuma izpaušana;
- 2) 29.<sup>2</sup> pants. Žurnālista pienākumu izpildes traucēšana;
- 3) 29.<sup>3</sup> pants. Kompetence sodu piemērošanā.



		<p>Likumprojektā nosakot atbilstoša apmēra naudas sodus par administratīvajiem pārkāpumiem preses un citu masu informācijas līdzekļu jomā, personas tiks motivētas atturēties no attiecīgo pārkāpumu izdarīšanas. Likumprojektā (Likuma 29.<sup>1</sup> un 29.<sup>2</sup> pantā) noteiktie naudas sodi (noteikta naudas summa, kas administratīvi sodītajai personai jāmaksā par izdarītu administratīvo pārkāpumu) ir palielināti, ievērojot nodarījuma aktualitāti, sabiedrisko bīstamību, pārkāpumu sekas, kā arī Kodeksā noteikto naudas sodu samērīgumu, tos pārvēršot Administratīvās atbildības likumā noteiktajās naudas soda vienībās.</p> <p>Likumprojekts nosaka, ka tas stāsies spēkā vienlaikus ar Administratīvās atbildības likumu.</p>
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	Kultūras ministrija.
4.	Cita informācija	Nav

## II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu

1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	<p>Likumprojektā noteiktais regulējums attieksies uz:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) preses un citiem masu informācijas līdzekļiem, to atbildīgajām amatpersonām;</li> <li>2) personām, kuras traucē preses un citu masu informācijas līdzekļu likumīgo interešu realizācijai.</li> </ol>
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	Likumprojekts šo jomu neskar.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojekts šo jomu neskar.
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojekts šo jomu neskar.
5.	Cita informācija	Nav

### III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Likumprojekts šo jomu neskar.

### IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

Likumprojekts šo jomu neskar.

### V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

Likumprojekts šo jomu neskar.

### VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	Likumprojekta izstrādē tika iesaistīta Latvijas Raidorganizāciju asociācija, Latvijas Preses izdevēju asociācija, Latvijas Žurnālistu asociācija un Latvijas Žurnālistu savienība. Likumprojekts 2019.gada 26.martā un 2019.gada 25.jūnijā atkārtoti tika nosūtīts minētajām institūcijām ar lūgumu sniegt rakstveida viedokli par Likumprojektā ietverto regulējumu.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Viedokli par Likumprojektu noteiktajā termiņā sniedza Latvijas Žurnālistu savienība un Latvijas Raidorganizāciju asociācija. Latvijas Raidorganizāciju asociācija Likumprojektu saskaņoja bez iebildumiem. Latvijas Žurnālistu savienība izteica priekšlikumu paredzēt atbildību par tādas informācijas neizsniegšanu, kas saskaņā ar likumu ir publiska.
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	Ņemot vērā, ka norma, kas noteiktu atbildību par tādas informācijas neizsniegšanu, kas saskaņā ar likumu ir publiska, vērtējama kā atbilstoša Informācijas atklātības likuma tvērumam nevis Likuma tvērumam, Latvijas Žurnālistu savienības priekšlikums Likumprojekta izstrādes ietvaros netika ņemts vērā.

4.	Cita informācija	Nav
----	------------------	-----

<b>VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām</b>		
1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Valsts policija.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Likumprojekts šo jomu neskar.
3.	Cita informācija	Nav

Kultūras ministrs

N.Puntulis

Vīza: Valsts sekretāra p.i.

B.Zakevica

Irbe 67330336

[Sanda.Irbe@km.gov.lv](mailto:Sanda.Irbe@km.gov.lv)

Feldmane 67330324

[Paula.Feldmane@km.gov.lv](mailto:Paula.Feldmane@km.gov.lv)